

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ТА ЕКСПОРТНА ОРІЄНТАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зовнішньоекономічна діяльність є важливим аспектом розвитку не лише підприємства, а й економіки країни в цілому. Позичування країни на світовому ринку дає змогу вести активну економічну діяльність, що приносить прибутки, покращення економічного стану держави, посилює конкурентні позиції на світовому ринку.

Реальна трансформація зовнішньої економіки нашої країни передбачає взаємодію всіх чинників внутрішньоекономічного розвитку зі зміною співвідношення між ними. Більш тісна взаємодія української економіки зі світовою зумовлюється значною потребою в нових технологіях, інвестиціях та фінансових ресурсах.

Інтеграція України у світовий економічний простір залежить від трансформаційних процесів, які сприяючи зростанню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, визначатимуть напрямки та форми взаємодії національного господарства зі світовим. Ринкова трансформація економіки передбачає перехід до зовнішнього ринкового середовища, що еволюціонує. Розвиток зовнішнього сектору економіки України є реакцією народного господарства на потреби розвитку національних факторів виробництва [1, с. 207].

Трансформація зовнішньої економіки має вирішувати два основних завдання: сприяти оптимальному розподілу факторів виробництва та економічному зростанню. Перше завдання передбачає визначення видів товарів і послуг, обсягів їх виробництва та вибір способу виробництва і типу виробничої технології.

Формування експорту України відбувається в умовах реструктуризації міжнародної економіки, суть якої полягає у формуванні на рівні багатополлярної системи суб'єктів ЗЕД за радикальної зміни співвідношення сил між ними та центрами їх економічного впливу. Посилюється тенденція до створення й подальшого розвитку високоінтегрованих економічних просторів, які об'єднують країни, близькі за географічним положенням, рівнем економічного та культурного розвитку [5, с. 317]. При цьому враховується специфіка формування зовнішньоекономічних зв'язків України, орієнтована на інтеграційні угруповання, особливість зовнішньоекономічної політики країн-учасниць таких центрів. Вимога міжнародних організацій і регіональних інтеграційних угруповань щодо лібералізації зовнішньоторговельних зв'язків має бути збалансована з потребами українських виробників експортної продукції та продукції, що конкурує з імпортом [6, с. 317].

Вирішення питання про входження до міжнародної економіки потребує від України також чіткого визначення стратегічних і тактичних цілей ЗЕД. З огляду на економічну і політичну ситуацію, що склалася у світі, стратегічні цілі формування зовнішнього сектору економіки України визначаються як орієнтація країни на європейські інтеграційні структури, які розвиваються на основі ЄС. Україна стоїть сьогодні на початку шляху до європейської спільноти. Набуття повноправного членства в ЄС передбачає послідовне здійснення певних практичних кроків [2, с. 441]:

1. Проведення переговорного процесу та підписання угоди про асоціацію України та ЄС.
2. Проведення переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
3. Виконання процедур, необхідних для набуття чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
4. Проведення переговорного процесу та створення митного союзу між Україною та ЄС, метою якого має стати поступове усунення митних, правових і технологічних перепон у цій сфері.
5. Створення реальних передумов для вступу України до ЄС.

Тактичні цілі спрямовані на посилення співробітництва в рамках СНД. Це дасть змогу, з одного боку, зберегти і закріпити на перспективу ринки збуту в країнах пострадянського простору, з іншого — нарощувати експортний потенціал і отримувати ті види товарів і послуг, капіталу та робочої сили, в яких Україна відчуває догребу через обмеженість економічних ресурсів і відсутність конкурентних переваг у їх виробництві [4, с. 298].

Відповідно до національних інтересів та цілей України, її економічної безпеки пріоритетними напрямками стратегічного партнерства з Російською Федерацією в економічній сфері в наступному десятиріччі мають стати:

- співробітництво в енергетичній галузі (розвиток єдиної енергетичної системи, спільне використання нафтопереробних та інших виробництв паливно-енергетичних комплексів);

- науково-технічне та інноваційне співробітництво;
- розвиток транспортної мережі в Україні в інтересах обох держав;
- розвиток військово-технічного співробітництва;
- розвиток фондових ринків та процесів взаємoinвестування;
- взаємне розширення ринку трудових ресурсів.

Україна зацікавлена в подальшій лібералізації зовнішньоекономічних зв'язків і з іншими країнами – членами СНД. Визначальним напрямом співпраці з ними є формування зони вільної торгівлі, що сприяло б інтенсифікації господарських взаємовідносин, активному обміну капіталом, товарами, послугами, робочою силою.

Слід суттєво активізувати зовнішньоекономічні зв'язки з іншими країнами Центральної та Південно-Східної Європи, для яких Україна може стати перспективним і привабливим партнером, зокрема щодо транзитних перевезень, агропромислового виробництва, машинобудування, рекреаційно-туристичної галузі.

Істотної реструктуризації потребують економічні взаємовідносини з країнами, що розвиваються. Зовнішньоекономічна активність на ринках країн Азії, Африки, Латинської Америки повинна мати цілеспрямований, системний і динамічний характер, органічно вписуватися у стратегію економічного зростання та євроінтеграційного курсу України [1, с. 161].

Процеси інтернаціоналізації та глобалізації господарського життя, відкритий характер економіки України зумовлюють необхідність продовження і поглиблення співпраці з міжнародними фінансовими інституціями. Для повноцінного входження України до світового господарства потрібна не безконтрольна лібералізація зовнішньої торгівлі, як це було в попередні роки, а регульований з боку держави процес відкриття вітчизняного ринку, доповнений цілеспрямованою політикою захисту вітчизняних виробників і споживачів та наближення до світових норм і стандартів. Ключове завдання зовнішньоекономічної стратегії – забезпечення відповідно до світових стандартів та критеріїв оптимальних параметрів відкритості української економіки, дотримання яких сприятиме економічній безпеці держави, забезпечуватиме тісніше поєднання внутрішньої та зовнішньої економічної політики [3, с. 401].

Інтеграція України у світові економічні структури потребує певного часу та відбуватиметься в міру формування внутрішніх і зовнішніх передумов. Основними з них є:

- розвиток власних галузей, що мають конкурентні переваги у світовій економіці;
- створення могутнього внутрішнього ринку – основи для завоювання міжнародних ринків і закріплення на них;
- забезпечення фінансової стабільності, розвитку підприємництва та сприятливого інвестиційного клімату;
- досягнення повної конвертованості національної грошової одиниці;
- постійна гармонізація національного зовнішньоекономічного законодавства з вимогами і нормами СОТ [4, с. 179].

Найбільш прийнятною для України є експортно орієнтована модель економічного розвитку. При цьому виникають певні проблеми: труднощі з проникненням на ринки розвинутих країн; сировинна орієнтація експорту може вести до занепаду обробної промисловості та машинобудування; внутрішнє економічне зростання залежатиме від кон'юнктури міжнародних ринків. Тому втілення експортно орієнтованої стратегії має відбуватися паралельно з реалізацією політики імпортозаміщення [4, с. 336].

Удосконалення експортної діяльності на новому етапі має підпорядковуватися ідеї європейської інтеграції, використанню таких її форм та механізмів, які забезпечать повніше й ефективніше використання потенціалу взаємозв'язків України з розвиненими країнами світу, особливо в трансфері технологій, залученні прямих інвестицій, запровадженні сучасних систем менеджменту та маркетингу.

Головне завдання української держави сьогодні – визначити нові напрямки, форми, засоби та етапи реалізації стратегії удосконалення експортної діяльності. Реструктуризація народного господарства країни має бути здійснена з урахуванням внутрішніх можливостей і зовнішніх факторів для того, щоб, використавши існуючі та розкривши потенційні конкурентні переваги національної економіки, сприяти реалізації національних економічних інтересів, зростанню добробуту народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гелд Д., Мак-Грю Е. Глобалізація/антиглобалізація: Пер. з англ. І. Андрущенко. – К.: К.І.С., 2004. – 180 с.
2. Гіл, Чарльз В. Л. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Ткачук. – К.: Видавництво Соломії Павличко „Основи”, 2011. – 856 с.
3. Дідівський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 463 с.
4. Ключко В. П. Зовнішньоторгівельні відносини України в умовах посилення інтеграційних зв'язків // Актуальні проблеми економіки, 2007, № 11(29). – С. 141–153.
5. Козик В. В., Панкова Л. А., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікар, 2013. – 368 с.
6. Кондрачук В., Кондратюк Т. Державна підтримка експорту малих та середніх підприємств в умовах глобалізації ринкового господарства // Вісник Української Академії державного управління при Президенті України, 2006, № 3. – С. 163–169.

ОЛЬГА ГАРМАТІЙ

СОЦІАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ТНК В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Найважливішим елементом розвитку світової економіки і міжнародних економічних відносин є транснаціональні корпорації (ТНК). В останні десятиліття їм приділяється багато уваги. Сьогодні немає жодного значного процесу в світовій економіці, що відбувався б без участі ТНК. Вони виступають основною силою, яка формує сучасний і майбутній вигляд світу, беруть пряму і непряму участь у світовому політичному процесі та політичних процесах в різних країнах.

Під визначенням ТНК розуміються – монополістичні об'єднання (концерни чи міжнародні корпорації), в рамках яких об'єднуються численні підприємства однієї або декількох галузей світового господарства, які займаються виробничою і торговою діяльністю, яка виходить за рамки національних країн. [3].

ТНК займають особливе місце у світовій господарстві, надаючи різнобічний вплив на його функціонування, на положення інших господарюючих суб'єктів і підсистем.

Саме ТНК – основний структурний елемент економіки більшості країн, провідна сила їхнього розвитку та підвищення ефективності.